

Paul Stamets, 1996. Psilocybin mushrooms of the world - an identification guide. Ten speed Press, Berkeley, California, USA. ISBN 0-89815-839-7, 243 blz, geïllustreerd met kleurenfoto's. Prijs \$ 24,95.

Aan het einde van de zeventiger jaren, toen ik me bezig ging houden met de vraag in hoeverre hallucinogene paddestoelen ook in Europa voorkwamen, bestond er nauwelijks literatuur over dit onderwerp. Wel verschenen er in Amerika allerlei gidsjes, zeer verschillend van kwaliteit, die het recreatief gebruik van zulke paddestoelen propageerden en daarbij beschrijvingen en kleurenfoto's gaven van de belangrijkste in Noord-Amerika voorkomende hallucinogene soorten.

Een boek dat zich tussen al die amateuristische publicaties gunstig onderscheidde, en dat eigenlijk nauwelijks is verouderd, is Paul Stamets' 'Psilocybe mushrooms and their allies', dat in 1978 verscheen bij de Homestead Book Company in Seattle. Dit boek gaf niet alleen bruikbare sleutels voor Noord-Amerikaanse vertegenwoordigers van de geslachten *Stropharia*, *Psilocybe* en *Panaeolus*, maar ook uitstekende beschrijvingen van de individuele soorten, die met zeer goede kleurenfoto's waren geïllustreerd. Het heeft dan ook menige onderzoeker naar in Europa voorkomende, psycho-actieve paddestoelen op het goede spoor gezet.

Nu, zo'n kleine 20 jaren later, is niet alleen het aantal bekende hallucinogene kaalkopjes en vlekplaten sterk uitgebreid, maar aan beide kanten van de Atlantische Oceaan heeft men inmiddels ontdekt dat de psycho-actieve stoffen psilocine en psilocybine ook voorkomen in sommige vertegenwoordigers van de geslachten *Conocybe*, *Pluteus*, *Gymnopilus*, *Inocybe* en zelfs in *Galerina*.

Het werd dus tijd voor een nieuw, samenvattend boek over dit onderwerp en het is weer Paul Stamets die deze taak op zich heeft genomen met de uitgave van een wereldgids. Na korte algemene hoofdstukken over onder andere ecologische aspecten, het wereldwijd voorkomen van de psilocybine-houdende paddestoelen, de zes klassieke terreintypen waarin zij worden gevonden, hoe te verzamelen en te identificeren, wordt het grootste gedeelte van het boek, onderscheiden door gele pagina's, gewijd aan zowel de 'major' als de 'minor psilocybin genera'. De verhandeling over de geslachten (kaalkopjes en vlekplaten) waarin de meeste psilocybine-houdende soorten voorkomen is ongetwijfeld mycologisch het meest interessant. Niet alleen geeft het goede macroscopische en microscopische beschrijvingen, maar ook uitstekende kleurenfoto's, die men elders tevergeefs zal zoeken. Voor zover bekend, worden bij elke soort de analyseresultaten voor de psycho-actieve stoffen psilocine, psilocybine en baecocystine vermeld. Ook worden zogenaamde 'inactive species', zoals bijvoorbeeld *Panaeolus antillarum* en *Psilocybe coprophila* (Mestkaalkopje) opgevoerd, omdat men die soorten vaak ten onrechte voor hallucinogeen houdt. Natuurlijk zijn veel van de 63 beschreven kaalkopjes tropische of subtropische soorten, waarbij enkele die eerst kortelings zijn ontdekt, bijvoorbeeld *P. samuiensis* Guzman, Allen en Merlin van het eiland Koh Samui, alsmede een Zuid-Afrikaanse, blauwverkleurende soort, *P. natalensis*, die vorig jaar werd ontdekt door Gartz c.s.

Het hoofdstuk over de 'minor psilocybin genera' is, vooral wat de hallucinogene vezelkoppen betreft, gebaseerd op de publicaties van Drewitz, Gartz en Stijve & Kuyper. Voor de kenner van de literatuur zijn er dus geen verrassingen. Ook het ontbreken van foto's

van de vezelkoppen is wat teleurstellend. Het voorkomen van psilocine/psilocybine in enkele *Gymnopilus*-soorten is nog steeds omstrede. Naar de ervaring van de recensent kan dit afhangen van de tijd die verstrijkt tussen het verzamelen en de chemische analyse. Zo bevat verse, sterk blauw verkleurende *G. purpuratus* veel psilocine, dat echter in gedroogd materiaal na twee weken volledig kan zijn verdwenen.

In tegenstelling tot in zijn eerdere boek, maakt Stamets nu onverbloemd propaganda voor het recreatief gebruik van hallucinogene paddestoelen, al wordt dit - om geen moeilijkheden met de justitie te krijgen - door de uitgever hypocriet maar nadrukkelijk ontkend. Typerend is ook dat Stamets' eersteling ingeleid werd door de mycoloog Gaston Guzman en nu door de alternatieve dokter Andrew Weil. Er worden dan ook nogal gewaagde veronderstellingen gemaakt, onder andere over het vermogen tot biosynthese van psilocybine, hetgeen voor de paddestoel een 'evolutionary advantage' zou zijn, want de gebruiker zou immers de soort helpen verspreiden. Voorts wordt het op gang komen van de ecologische beweging in de zeventiger jaren verklaard uit het gebruik van (kennelijk bezield) hallucinogene kaalkopjes, die dragers zouden zijn van boodschappen omtrent de gezondheid der planeet! Er wordt herhaaldelijk op gewezen dat deze paddestoelen zich in de USA de laatste 20 jaren enorm hebben uitgebreid en nu vooral voorkomen in door mensen beïnvloed terrein: parken, tuinen, groenstroken en perken bij scholen, kerken, industriële complexen, etc. Toegegeven, Stamets vermeldt ook de rol die het toenemende gebruik van houtsnippers (om perken vrij van onkruid te houden) speelt in de creatie van een geschikt habitat, onder andere voor *Psilocybe cyanescens* (Blauwwordend kaalkopje).

De auteur wijst de potentiële gebruikers op de noodzaak om te identificeren wat men verzamelt. Er zijn inderdaad vergiftigingsgevallen voorgekomen door het eten van *Galerina autumnalis* (Kraagmosklokje), die men voor psilocybes aanzag. Om zulke soms fatale vergissingen te vermijden, wijdt hij een heel hoofdstuk, geïllustreerd met foto's aan de 'dangers of mistaken identification'. In het gedeelte 'Good tips for great trips' komt men helaas hetzelfde luchtige geschrijf tegen over de ongevaarlijkheid van deze paddestoelen, dat voorjaar 1996 ook te lezen was in de Nederlandse kranten naar aanleiding van de vrije verkoop van *Psilocybe cubensis* in winkels (Dr. Paddo!) in de grote steden. Zelfs de psychiater, die in 20 jaren nog nooit een 'bad tripper' op zijn spreekuur heeft gehad, ontbreekt bij Stamets niet. Toch waarschuwt hij tegen lichtvaardig gebruik en wijst hij op de noodzaak de trip met allerlei voorzichtigheidsmaatregelen te omringen, iets wat ik elders nog niet tegenkwam. Zo wordt aan het innemen van de juiste dosis veel aandacht besteed, waarbij gebruik dient te worden gemaakt van tabellen en histogrammen die gebaseerd zijn op het gemiddelde percentage van de hallucinogenen.

Het boek heeft een uitgebreide literatuurlijst die tot 1996 (!) is bijgewerkt en waarin men de meeste, zo niet alle relevante artikelen en boeken kan vinden. Ten onrechte wordt deze lijst 'Works cited' genoemd, want menige publicatie wordt in de tekst niet vermeld. Al met al is Stamets' boek toch de beste en meest complete gids voor hallucinogene paddestoelen. Zelfs al is men alleen (mycologisch) in het genus *Psilocybe* geïnteresseerd, dan is de aanschaf toch aan te bevelen. De prijs is voor het gebodene zeker laag te noemen.

Tjalk Stijve, Sentier de Clies no 12, CH - 1806 St L gier, Zwitserland